

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Instruks for Forsvaret

fastsettes til bruk

Forsvarsdepartementet, 18. desember 2020.

Arne Røksund
departementsråd

Metadata

KORTTITTEL:	
SIKKERHETSGRADERING:	Ugradert
HJEMMEL:	Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten
GJELDER FOR:	Forsvaret
UTGIVER:	Forsvarsdepartementet
SAKSBEHANDLENDE AVDELING:	Avdeling for økonomi og styring
IKRAFTTREDELSE:	2021-01-01
FORRIGE VERSJON:	

Innhold

1. Innledning og formål	3
2. Forsvarsdepartementets styring av Forsvaret.....	3
2.1 Forsvarsdepartementets overordnede ansvar	4
2.2 Forsvarets formål og oppgaver.....	4
2.3 Ansvar og myndighet.....	5
2.4 Samarbeid og samordning.....	7
3. Forsvarsdepartementets krav til Forsvarets interne styring	8
3.1 Virksomhetsledelsen	8
3.2 Risikostyring og internkontroll	8
3.3 Krav til internrevisjon	8
3.4 Krav til regnskap	9
3.5 Forsvarssektorens verdigrunnlag	9
3.6 Aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven	9
3.7 Institusjonell motstandsdyktighet	9
3.8 Tilskuddsforvaltning	9
4. Styringsdialogen	9
4.1 Etatsstyringsmøter mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret	10
4.2 Rapportering.....	10
5. Ikrafttredelse	12

INSTRUKS FOR FORSVARET

1. Innledning og formål

Instruksen for Forsvaret er fastsatt av Forsvarsdepartementet den 18. desember 2020 i henhold til Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten, heretter kalt økonomiregelverket. Instruksen trer i kraft fra 1. januar 2021 og erstatter Forsvarsdepartementets instruks for økonomi- og virksomhetsstyring i forsvarssektoren, fastsatt 3. mai 2019¹.

Formålet med instruksen er å beskrive ansvar og myndighet mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret, herunder Forsvarets ansvar for samhandel og samordning med andre etater og virksomheter. Instruksen angir Forsvarets formål og faste oppgaver. Mer spesifikke styringssignaler og krav gis i tildelingsbrevene fra Forsvarsdepartementet.

Forsvaret skal følge økonomiregelverket med de tilføyelser og presiseringer som fremgår av denne instruks. Forsvaret skal videre følge bevilgningsreglementet og Finansdepartementets faste og årlige rundskriv. Forsvarsdepartementet kan foreta endringer i instruksen og fastsette unntak ved behov.

Det vises også til Forsvarsdepartementets øvrige retningslinjer og regelverk for forsvarssektoren, herunder blant annet:

- Gjennomføringsdirektiv for forsvarssjefens militære strategi Arctic Guard.
- Instruks for personellforvaltningen i Forsvarsdepartementet og underliggende etater.
- Anskaffelsesregelverk for forsvarssektoren (ARF).
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for materiellforvaltning i forsvarssektoren.
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for logistikkvirksomheten i forsvarssektoren.
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for investeringer i forsvarssektoren.
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for tjenestefeltet eiendommer, bygg og anlegg (FD REBA).
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for miljøstyring.
- Forsvarsdepartementets retningslinjer for varsling i forsvarssektoren.
- Etske grunnregler for forsvarssektoren.
- Etske retningslinjer for næringslivskontakt i forsvarssektoren.
- Forsvarssektorens verdigrunnlag.

2. Forsvarsdepartementets styring av Forsvaret

Forsvaret er et ordinært bruttobudsjettert statlig forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet.

Forsvarsdepartementet styrer Forsvaret gjennom tildelingsbrev, supplerende tildelingsbrev og gjennom føringer eller beslutninger gitt i etatsstyringsmøtene. All styring skjer skriftlig, og beslutninger fra etatsstyringsmøter formaliseres gjennom referat.

Forsvarsdepartementets styring av Etterretningstjenesten er regulert i lov om Etterretningstjenesten (etterretningstjenesteloven). På grunn av de skjermingsbehov som er knyttet til Etterretningstjenestens virksomhet, ivaretas Forsvarsdepartementets styring og kontroll i særskilt tilpassede prosesser.

---

¹ Egne instruks er fastsatt for Forsvarsbygg, Forsvarsmateriell og Forsvarets forskningsinstitutt.

2.1 Forsvarsdepartementets overordnede ansvar

Forsvarsdepartementet er forsvarsministerens sekretariat og skal bidra til å utforme Norges sikkerhets- og forsvarspolitikker samt utforme hovedretningslinjene for Forsvarets samlede virksomhet.

Forsvarsdepartementet har det overordnede administrative og budsjettmessige ansvaret for etatene i forsvarssektoren, herunder Forsvaret. Forsvarsdepartementet fastsetter mål og resultatkrav, og tildeler midler på bakgrunn av vedtatt politikk.

Videre har Forsvarsdepartementet ansvaret for overordnet styring, planlegging, kontroll og evaluering av virksomheten i Forsvaret. Forsvarsdepartementet gjennomfører styringsdialog med etaten, og har det overordnede ansvaret for at Forsvaret rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon, har forsvarlig internkontroll og at evalueringer gjennomføres.

2.2 Forsvarets formål og oppgaver

Formål

Forsvarssektorens samfunns mål er å:

Verne om norsk suverenitet, territoriell integritet, vårt demokratiske styresett og vår handlefrihet mot politisk, militært og annet press ved å bidra til å:

- beskytte Norges befolkning, territorium, sentrale samfunnsfunksjoner og infrastruktur mot trusler, anslag og angrep fra både statlige og ikke-statlige aktører,
- forhindre væpnet konflikt og fremveksten av trusler mot norsk og alliert sikkerhet,
- fremme fred, stabilitet og videre utvikling av den internasjonale rettsorden, og
- forsvare Norge og allierte mot trusler, anslag og angrep i en alliert ramme.

For å nå samfunns målet er Forsvaret et avgjørende virkemiddel for å ivareta norsk sikkerhet, verne om norske interesser og verdier, tilrettelegge for samarbeid med nære allierte og for at Norge skal yte troverdige bidrag til vår kollektive sikkerhet i rammen av NATO. Forsvaret skal bidra til å beskytte og ivareta Norges sikkerhet, interesser og verdier gjennom å løse ni oppgaver fastsatt av Stortinget. Forsvarets planverk, struktur og operative kapasiteter skal utvikles for å kunne løse disse oppgavene.

Forsvarets oppgaver

Forsvarets oppgaver er å:

1. Sikre troverdig avskrekking med basis i NATOs kollektive forsvar.
2. Forsvare Norge og allierte mot alvorlige trusler, anslag og angrep, innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar.
3. Avverge og håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser med nasjonale ressurser, herunder legge til rette for alliert engasjement.
4. Sikre et nasjonalt beslutningsgrunnlag gjennom overvåking og etterretning.
5. Hevde norsk suverenitet og suverene rettigheter.
6. Ivareta myndighetsutøvelse på avgrensede områder.
7. Delta i flernasjonalt krisehåndtering, herunder fredsoperasjoner.
8. Bidra til internasjonalt samarbeid på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området.
9. Bidra til ivaretagelse av samfunnsikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver.

2.3 Ansvar og myndighet

Forsvarssjefen er etatssjef for Forsvaret og skal løse Forsvarets oppgaver innenfor de politisk besluttede rammene og med den til enhver tid politisk vedtatte forsvarsstrukturen og i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og tariffavtaler, samt instruks fastsatt av Stortinget og Forsvarsdepartementet.

Forsvarssjefen skal forholde seg til Forsvarsdepartementets tildelingsbrev, og ikke utlede styringssignaler direkte av stortingsdokumenter. Forsvarssjefen organiserer sin virksomhet på en måte som gir best mulig totaløkonomi for staten innenfor gitte rammer, og skal kontinuerlig forbedre og effektivisere Forsvarets organisasjon og prosesser.

Forsvarssjefen har ansvaret for at Forsvaret har et system for styring og kontroll som gir tilstrekkelig grad av sikkerhet for at Forsvaret har en målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler overholdes i fred, krise og krig. Dette inkluderer å etablere interne strukturer og systemer for planlegging, realistisk budsjettering, oppfølging og rapportering som muliggjør en hensiktsmessig og effektiv styring av, og kontroll i, virksomheten. Dette skal gjøre det mulig å fremskaffe tilstrekkelig styringsinformasjon og forsvarlige beslutningsgrunnlag.

Forsvarssjefen skal stille krav til, og sørge for, høy etisk standard og høy integritet blant Forsvarets medarbeidere. Gode holdninger og profesjonalitet skal prege all virksomhet. Forsvarssjefen skal ha klare ambisjoner og målsettinger knyttet til bærekraftig utvikling som en del av sektorens samfunnsansvar, herunder oppfølging av regjeringens målsettinger knyttet til FNs bærekraftsmål.

Forsvarssjefen skal varsle Forsvarsdepartementet uten opphold dersom det oppstår kritisk risiko eller alvorlige avvik i resultatoppnåelsen, og om forhold som kan medføre politisk og/eller medierelatert oppmerksomhet.

Integrert strategisk ledelse

Forsvarssjefen er både regjeringens øverste fagmilitære rådgiver og etatssjef i Forsvaret. Forsvarssjefens to funksjoner utøves i henholdsvis Forsvarsdepartementet og Forsvaret.

I funksjonen som militærfaglig rådgiver i Forsvarsdepartementet inngår forsvarssjefen permanent som en del av Forsvarsdepartementets ledelse. Forsvarsdepartementets embetsverk er den primære ressursen til støtte for forsvarssjefen i utøvelsen av denne rådgiverrollen.

Instruks for forsvarssjefen

Revidert instruks for forsvarssjefen er fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 28. november 2003, med hjemmel i Kongens instruksjonsmyndighet. Instruksen er gjengitt nedenfor.

Revidert instruks for forsvarssjefen:

- I. Forsvarssjefen er landets høyeste militære embetsmann og regjeringens og forsvarsministerens nærmeste militære rådgiver i fred og krig. Han har ansvaret for forsvarets virksomhet i samsvar med oppdrag og retningslinjer gitt av Kongen i statsråd og forsvarsministeren.
Forsvarssjefen er Norges representant i NATOs militærkomité og representerer det norske forsvar i forholdet til allierte sjefer.
- II. Forsvarssjefen er delegert alminnelig kommando over forsvaret. Forsvarssjefens operative kommando avgrenses ved overføring av kommandomyndighet over norske styrker til alliert sjef.
Etter Forsvarsdepartementets bestemmelser kan forsvarssjefen gi direktiver til forvaltningsorganer og fellesinstitusjoner under Forsvarsdepartementet.
- III. Forsvarssjefen er ansvarlig for at det militære forsvar av landet er planlagt og forberedt i samarbeid med allierte militære myndigheter. Han er ansvarlig for beredskaps- og mobiliseringsforberedelser i forsvaret og skal følge med i den tilsvarende virksomheten i sivile organer. Han skal medvirke til at militære og sivile planer samordnes og at de på beste måte bidrar til landets totale forsvar.
Forsvarssjefen skal iverksette de beredskapsmessige tiltak som situasjonen måtte tilsi innenfor hans fullmakter, og overfor forsvarsministeren anbefale tiltak som ligger utenom hans fullmakter.
- IV. Forsvarssjefen er den øverste fagmilitære rådgiver i Forsvarsdepartementet. Han skal fremme uavhengige fagmilitære råd og militærfaglige utredninger.
Forsvarssjefen utøver alminnelig kommando over forsvarets militære organisasjon. Han skal utarbeide forslag til budsjett for forsvarets militære organisasjon, samt føre kontroll med at tildelte midler blir effektivt utnyttet, og avgi årlig regnskap og en sammenfattende vurdering av forsvarets virksomhet og utvikling av operativ evne i forhold til gjeldende forsvarskonsept.
- V. Forsvarssjefen er ansvarlig for Etterretningstjenesten. Han skal gjennom forsvarsministeren eller etter dennes anvisning gi regjeringen de informasjonen som er av betydning for dens virksomhet.
- VI. Forsvarssjefen er ansvarlig for sikkerhetstjenesten i forsvaret. Han skal koordinere de forebyggende sikkerhetstiltak og kontrollere sikkerhetstilstanden i forsvarets militære organisasjon.
- VII. Forsvarssjefen ivaretar arbeidsgiveransvaret for personell i forsvarets militære organisasjon.
- VIII. Forsvarssjefen er høyeste disiplinærmyndighet i forsvaret.
- IX. Forsvarssjefen er ansvarlig for presse- og informasjonsvirksomheten av militær karakter, og for informasjon overfor forsvarets personell.
- X. Når forsvarssjefen er forhindret fra å utøve sine embetsplikter, fungerer sjefen for Forsvarsstaben som forsvarssjef, og deltar i Forsvarsdepartementets arbeid etter nærmere bestemmelser fra departementet.

2.4 Samarbeid og samordning

For å oppfylle sektorens samfunns mål er samarbeidet mellom etatene i sektoren en kritisk suksessfaktor. Etatene skal ha et godt, effektivt og tidsriktig samspill med utgangspunkt i etatenes ulike oppdrag, roller, myndighet og ansvar. Alle etaters bidrag er viktige, men må koordineres for å støtte Forsvarets behov. I dette samarbeidet har forsvarssjefen en kunderolle mens lederne for de andre etatene har leverandør- og rådgiverroller. For ytterligere å presisere viktigheten av dette gir Forsvarsdepartementet forsvarssjefen en koordinerende myndighet på tvers i sektoren på områder han finner viktig for å nå sektorens samfunns mål, herunder etatenes planlegging². I dette ligger at forsvarssjefen har både rett og en plikt til å ta initiativ til dialog med de andre etatssjefene.

Forsvarssjefens militære strategi for daglige operasjoner og forsvar av Norge, Arctic Guard, baserer seg på bidrag fra samtlige etater i forsvarssektoren og relevante aktører i den sivile delen av totalforsvaret. Forsvarssjefen skal, innenfor gjeldende fullmakter, planlegge, iverksette, kontrollere og evaluere de nødvendige beredskapsmessige tiltak i forsvarssektoren som situasjonen måtte kreve. Direktør Forsvarsbygg (FB), direktør Forsvarsmateriell (FMA) og direktør Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) skal innenfor eget ansvarsområde understøtte Forsvarets operative evne i tråd med dette. Innenfor rammen av Forsvarsdepartementets instruksjonsmyndighet, gis forsvarssjefen tilsvarende fullmakter overfor Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Dersom tiltak ligger utenfor fullmaktene, skal forsvarssjefen fremme anbefaling til Forsvarsdepartementet.

Forsvarsdepartementet har det overordnede ansvaret for det forebyggende sikkerhetsarbeidet i forsvarssektoren. NSM ivaretar utøvende funksjoner for det forebyggende sikkerhetsarbeidet i forsvarssektoren, på vegne av Forsvarsdepartementet. NSM understøtter iht. gjeldende krav og føringer også Forsvarets operative virksomhet i hele krisespekteret. For å bidra til Forsvarets operative evne, kan forsvarssjefen stille krav til de øvrige etatssjefene om hvordan sikkerhetstjeneste skal utøves. Deler av NSM kan i en gitt situasjon legges under forsvarssjefens kommando.

Forsvaret, Forsvarsmateriell, Forsvarsbygg og Forsvarets forskningsinstitutt skal i nødvendig grad støtte NSM slik at direktoratet er i stand til å utøve sin rolle overfor sektoren.

Forsvaret er i henhold til Retningslinjer for investeringer i forsvarssektoren delegert rollen som prosjekteier for de fleste investeringsprosjekter. Denne rollens ansvar og oppgaver er beskrevet i retningslinjene. Oppgavene innebærer et overordnet ansvar for å koordinere egen virksomhetsutvikling og -tilrettelegging med fremskaffelsesvirksomheten i Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg. Videre innebærer prosjekteierrollen ansvaret for å sikre at det er samsvar mellom tilgjengelige rammer gitt til det enkelte prosjekt og den kravstilte ytelse skal oppnås, samt at prosjektene gjennomføres til fastsatt tid. Avvik og endringer håndteres i henhold til retningslinjene.

Forsvaret skal bidra til god samhandling med øvrige etatssjefer i forsvarssektoren og andre relevante aktører. Det skal søkes etablert fellesløsninger på tvers der dette er formålstjenlig for å effektivisere virksomheten i sektoren.

---

² Forsvarssjefens koordinerende myndighet og kravstilling overfor Nasjonal sikkerhetsmyndighet begrenses av myndighetsoppgaver direktoratet er tillagt og andre oppgaver gitt direktoratet av Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet.

3. Forsvarsdepartementets krav til Forsvarets interne styring

Formålet med økonomi- og virksomhetsstyringen er at statlige midler brukes og inntekter oppnås i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, at fastsatte mål og resultatkrav oppnås, at statlige midler brukes effektivt og at statens materielle verdier forvaltes på en forsvarlig måte.

3.1 Virksomhetsledelsen

Forsvarssjefen er Forsvarets øverste leder, og har ansvaret for resultatene innenfor samfunnsmålet og de mål og resultatkrav som er gitt i tildelingsbrevet.

Forsvarsstaben utøver på vegne av forsvarssjefen strategisk ledelse av Forsvaret, herunder utøver Forsvarsstaben gjennomførings- og oppfølgingsansvaret for oppdrag fra Forsvarsdepartementet. I den løpende styringsdialogen er Forsvarsstaben det sentrale grensesnittet og kontaktpunktet for Forsvarsdepartementet.

3.2 Risikostyring og internkontroll

Forsvarets interne styring og kontroll skal være tilpasset risiko, egenart og vesentlighet.

Forsvarssjefen skal planlegge slik at Forsvaret når de mål og krav som er satt, og foreta prioriteringer iht. vurdering av risiko og vesentlighet.

Risikovurderinger og oppfølging av risiko skal være en integrert del av systemet for styring og kontroll i Forsvaret, og skal brukes i etatens mål- og resultatstyring. Forsvaret skal vurdere risiko for hele etatens ansvarsområde, analysere og vurdere hvordan påvist risiko skal håndteres for å nå de mål og krav som er satt på en best mulig måte. Dersom det oppstår vesentlige endringer i vurderingene skal disse meddeles Forsvarsdepartementet.

3.3 Krav til internrevisjon

Forsvarssjefen skal sørge for at Forsvaret har en hensiktsmessig internrevisjonsfunksjon, med en instruks hvor det fremgår at internrevisjonen skal følge etiske regler og standarder for profesjonell utøvelse av internrevisjon, slik utgitt av IIA Norge³. Kjerneprinsippene for profesjonell utøvelse av internrevisjon skal være en del av internrevisjonens rammeverk, og alle kjerneprinsippene må være gjeldende og fungere etter hensikt, både for internrevisor og for internrevisjonsfunksjonen.

Internrevisjonen skal utarbeide en årlig risikobasert revisjonsplan, som godkjennes av forsvarssjefen og oversendes Forsvarsdepartementet med kopi til Riksrevisjonen senest 10. januar hvert år.

Internrevisjonen skal også overlevere en årlig rapport om internrevisjonens virksomhet til forsvarssjefen, inkludert en overordnet uttalelse om modenheten av styrings- og kontrollprosessene etter sektorens modenhetsmodell for styring og kontroll. Denne sendes til Forsvarsdepartementet med kopi til Riksrevisjonen senest 20. januar påfølgende år.

Internrevisjonen utarbeider rapporter etter hver revisjon, og rapporterer disse direkte til forsvarssjefen. Forsvarssjefen sender revisjonsrapportene fra bekreftelsesoppdrag sammen med Forsvarets plan for oppfølging, til Forsvarsdepartementet med kopi til Riksrevisjonen, løpende og uten ugrunnet opphold.

---

³ The Institute of Internal Auditors Norge, Norges interne revisorers forening.

3.4 Krav til regnskap

Regnskapsavleggelse

Forsvaret skal avlegge regnskap til statsregnskapet etter kontantprinsippet. Forsvaret fører også et periodisert virksomhetsregnskap iht. statlige regnskapsstandarder (SRS).

Godtgjørelser eller andre utbetalinger til forsvarssjefen

Godtgjørelser og andre utbetalinger til forsvarssjefen skal attesteres av økonomisjefen i Forsvaret.

3.5 Forsvarssektorens verdigrunnlag

Forsvaret skal etterleve forsvarssektorens verdigrunnlag. Lokale tiltaks- og virksomhetsplaner skal bidra til at målene i arbeidet nås. Forsvaret skal arbeide for å motvirke mobbing og seksuell trakassering. Forsvaret skal også prioritere arbeidet med øke sosialt og kulturelt mangfold i organisasjonen.

3.6 Aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven

Forsvaret skal i all sin virksomhet, som offentlig myndighet og som arbeidsgiver, arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, i henhold til lov om likestilling og forbud mot diskriminering, §§ 24, 26 og 26 a. Arbeidet skal redegjøres for i Forsvarets årsrapport.

3.7 Institusjonell motstandsdyktighet

Forsvaret skal styrke institusjonell motstandsdyktighet og hindre omdømmetap ved å redusere risikoen for uønskede hendelser nasjonalt så vel som i internasjonale operasjoner. Arbeidet skal være langsiktig og forebyggende og ha som mål å øke kunnskapen om regelverk og prosedyrer, etisk refleksjon og å skape kultur for høy integritet i oppdragsløsningen. Det skal utarbeides modenhetsvurderinger av graden av integritet innenfor særlig viktige områder.

3.8 Tilskuddsforvaltning

Forsvarsdepartementet fastsetter forskrift om Tilskudd til frivillig aktivitet på forsvars- og sikkerhetsområdet. Forsvarssjefen er delegert forvaltningen av Tilskuddsordning for veteranorganisasjoner og veteranprosjekter, i tråd med bestemmelsene i forskriften. Forsvarssjefen er ansvarlig for å tildele og forvalte tilskudd bevilget over kapittel 1720, post 71.

Alle tilskudd skal forvaltes i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten, kapittel 6. Tilskudd skal kun innvilges på bakgrunn av Stortingets budsjettvedtak. Forslag til tilskudd utenfor tilskuddsordningen skal spilles inn i forbindelse med etatens budsjettinnspill.

4. Styringsdialogen

Styringsdialogen brukes som en samlebetegnelse på styringsdokumenter, rapporter og møter av styringskarakter mellom Forsvarsdepartementet og den underliggende virksomheten. Følgende dokumenter er sentrale i styringsdialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret:

- Instruks for Forsvaret,
- Forsvarsdepartementets tildelingsbrev og supplerende tildelingsbrev,
- Forsvarets tertialrapporter og årsrapport, og
- etatsstyringsmøter med tilhørende referat.

Styringsdialogen mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret skal være basert på vurderinger av risiko og vesentlighet. Forsvarsdepartementets styring skjer skriftlig, og alle oppdrag og føringer som

innebærer ressurspådrag skal oversendes Forsvaret i form av tildelingsbrev eller supplerende tildelingsbrev.

I tillegg til styringsdialogen vil det være behov for å avholde møter mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret hvor tema er av faglig art. Antall årlige fagmøter vurderes etter behov, og likeledes skal behovet for referat vurderes. Dersom det i et fagmøte oppstår behov for å gi Forsvaret oppdrag eller føringer, skal dette gjøres skriftlig i etterkant av møtet i et supplerende tildelingsbrev.

4.1 Etatsstyringsmøter mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret

Forsvarsdepartementet har som hovedregel tre etatsstyringsmøter med Forsvaret i løpet av året. Tidspunkt for møtene fastsettes i det årlige tildelingsbrevet. Basert på Forsvarets rapportering, vil etatens måloppnåelse og risikovurderinger være tema i møtene. Det kan også avholdes ekstraordinære etatsstyringsmøter på utvalgte områder i løpet av året. Ett av de årlige møtene skal ha et strategisk fokus med begrenset deltakelse.

4.2 Rapportering

Tertialrapporter

Forsvaret skal rapportere måloppnåelse og risikovurderinger på tidspunkt og format som angitt i tildelingsbrevet. Hvor ikke annet er angitt skal måloppnåelsen evalueres ved kvalitativ analyse som eventuelt bygger på kvantitative elementer. Forsvaret må frembringe tilstrekkelig informasjon og analyser av måloppnåelse. Både status og prognose på målnivå skal inngå i rapporteringen. Dersom fastsatte mål ikke nås, skal Forsvaret redegjøre for årsakene til dette.

Forsvaret skal vedlagt tertialrapportene levere oppdaterte risikovurderinger og identifisere risikofaktorer som kan true måloppnåelsen i et årlig og flerårig perspektiv, samt andre vesentlige risikoer innenfor virksomhetens område. Risikoreduserende tiltak innenfor etatens fullmakter skal synliggjøres og iverksettes. I etatsstyringsmøtene vil det drøftes hvorvidt restrisikoen er akseptabel.

Tertialrapportene skal dekke angjeldende budsjettår frem til og med april for første tertial, august for andre tertial og desember for tredje tertial. Tidsfrister og konkretiserte krav til rapportering av mål- og resultatoppnåelse fremgår av tildelingsbrevet. Rapporteringsfrekvens og innhold kan tilpasses basert på risiko og vesentlighet.

Årlig vurdering av operativ evne (VOE)

Forsvarssjefen skal årlig gi sin vurdering av Forsvarets operative evne (VOE). Hensikten med denne vurderingen er å informere forsvarsministeren, regjeringen og Stortinget om forsvarssjefens militærfaglige vurdering av den operative evnen i Forsvaret. Vurderingen skal også gjøre rede for endringer og utvikling fra foregående år.

Med utgangspunkt i rådende sikkerhetspolitiske situasjon, Forsvarets effektmål, tilgjengelig struktur og status- og avviksrapportering fra underliggende avdelinger skal forsvarssjefen utøve sitt militærfaglige skjønn i vurderingen av den operative evnen til å løse Forsvarets ni oppgaver, støttet av øvrige etater i forsvarssektoren og totalforsvaret. Med utgangspunkt i Forsvarets ni oppgaver skal vurderingen av Forsvarets operative evne presenteres innenfor følgende tre hovedbolker:

1. Forsvarets evne til å lede og gjennomføre daglige operasjoner med styrker i daglig tjeneste,
2. Forsvarets evne til å opprettholde beredskap for sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt og
3. Forsvarets samlede operative evne.

I tillegg til en helhetlig vurdering av operativ evne, skal forsvarssjefen også presentere en vurdering

av Forsvarets måloppnåelse relativt til resultatmålene i gjeldende tildelingsbrev.

Dersom forsvarssjefen vurderer at det politiske besluttede ambisjonsnivå for gjeldende langtidsplanperiode eller den faktiske statusen på den operative evnen i Forsvaret innebærer vesentlige risikoer for eksempel vurdert opp mot den sikkerhetspolitiske utviklingen, skal det redegjøres for dette, som egen merknad.

VOE fremmes skriftlig til Forsvarsdepartementet. I tillegg skal det utarbeides en visuell fremstilling for muntlig fremføring. Vurderingen skal angi status for Forsvaret pr. 1. september, men skal søke å favne hele gjennomføringsåret der dette er naturlig. Rapporteringsfrist fra forsvarssjefen til Forsvarsdepartementet er senest 1. oktober. Tidspunkt for fremleggelse for forsvarsminister, regjering og Storting bestemmes av den politiske kalenderen.

Årsrapport

Kravene til årsrapporten er fastlagt i økonomiregelverket. Årsrapporten skal gi en helhetlig, balansert og overordnet beskrivelse av etatens virksomhet, ressursbruk og resultater det foregående år, og i et planperiodeperspektiv.

I årsrapportens del IV skal forsvarssjefen gi en overordnet vurdering av om etatens styring og kontroll er tilpasset risiko og vesentlighet. Det skal redegjøres for hva som er grunnlaget for vurderingen, herunder med konkret referanse til gjennomførte egevalueringer kombinert med internrevisjonens vurderinger. Både egevalueringer og internrevisjonens vurdering skal gjennomføres etter sektorens modenhetsmodell for styring og kontroll. Forsvaret skal kort omtale aktiviteten i varslingskanalen.

Forsvaret skal videre redegjøre for arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering, jf. pkt. 3.6 Aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven.

Øvrige rapporteringskrav for det enkelte budsjettår formidles i tildelingsbrevet.

Månedsrappporter

Forsvaret skal fremsende månedlige rapporter om håndtering av økonomisk risiko som diskuteres i månedlige statusmøter med FD.

Særskilt om regnskapsrapportering

Virksomhetsregnskapet skal rapporteres i 2. tertialrapport og i årsrapporten i henhold til standard rapporteringspakke utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ).

I tillegg bes det om:

- Note nr. 2 Lønn i del VI av årsrapporten og tertialrapporten splittes opp i lønn, overtid, variable tillegg inkl. fleksitid, annen lønn og avgangsstimulerende tiltak.
- Egen note på oppstilling og splitt konsulenttenester i henhold til ny kontoplan fra DFØ
- Økonomiske nøkkeltall etaten/virksomheten selv bruker i sin styring.
- Analyse av virksomhetsregnskapet, både resultat og balanse, inklusive vesentlige endringer i resultat- og balanseposter sammenliknet med tidligere perioder.
  - Kommentarer til virksomhetsregnskapet skal begrenses til forhold som er av vesentlig betydning for å kunne vurdere etatens regnskapsavleggelse og økonomiske stilling. Dersom det forekommer andre forhold som er vesentlige for virksomhetsregnskapet, skal også disse kommenteres.

Andre krav

Forsvarssjefen skal årlig fremlegge en rapport over tildelte midler i tilskuddsåret, jf. pkt. 3.5 Tilskuddsforvaltning.

Alle brev fra Forsvaret til Riksrevisjonen skal sendes med kopi til Forsvarsdepartementet. Vedlegg skal følge vedlagt, med mindre annet er avtalt.

Utover dette skal Forsvaret bidra til svar på spørsmål som Stortinget har stilt til forsvarsministeren og andre politiske henvendelser innen den fristen Forsvarsdepartementet angir.

5. Ikrafttredelse

Instruks for Forsvaret trer i kraft med virkning fra 1. januar 2021.